Betere vakantiefoto's maken

Fototips voor alledag

Je koffers zijn gepakt, de vliegtickets liggen klaar. Je trekt er alweer op uit, gewapend met (onder andere) een digitale camera. Die moet jou sublieme kiekjes bezorgen, zodat je achteraf aan buurman en nonkel kan tonen hoe geweldig het wel was in Chocolatteville. Helaas blijken je eigen vakantiefoto's zelden de grandeur van de landschappen en de gebouwen of de sfeer van de coleur locale te benaderen. Hoe komt dat toch? JO VERLUYTEN

Iedereen heeft al wel eens voor een natuurwonder of architecturaal hoogstandje gestaan waarvan z'n mond letterlijk openviel van verbazing. Zo'n visueel genot wil je vereeuwigen in een foto, maar dat blijkt zelden een makkelijke klus. Een driedimensionaal spektakel wordt een fletse verschijning eens het tot twee dimensies is herleid. Ook andere prikkels zoals geur, warmte en geluid kan je nu eenmaal niet vangen in een beeld van enen en nullen. Om toch een beetje sfeer en allure in je foto's te krijgen, zetten we een aantal concrete tips op een rij. Ze dragen stuk voor stuk bij tot betere vakantiefoto's. De beelden die we daarbij tonen, zijn gemaakt met een Canon PowerShot S3 IS. Een camera waar jij en ik mee werken, zonder professionele hulpmiddelen dus. Het zijn geen echte fotografische hoogstandjes, maar ze tonen (hopelijk) wel aan hoe een kleine aanpassing betere resultaten oplevert.

TIP 1 / KEN JE CAMERA

Het is logisch dat je je camera leert kennen voor je ermee op stap gaat, maar tegen deze logica wordt maar al te vaak gezondigd. De drukte van het koffers pakken, de tickets verzamelen, de kinderen in het gelid krijgen, ... het zijn maar enkele factoren die ertoe leiden dat je de handleiding van je camera pas openslaat wanneer je op het vliegtuig zit. Zonde, want de meeste compactcamera's (en zeker de zogenaamde SLR-exemplaren met verwisselbare lenzen) bieden een rijk scala aan fotografische mogelijkheden. Zo zijn nogal wat fototoestellen uitgerust met een hele reeks programma-instellingen en scènepresets, zoals sport, portret, landschap en nachtopname. Wanneer je zo'n preset kiest, dan mag je er vanuit gaan dat je camera voor jou de ideale instellingen kiest voor gevoeligheid, diafragma en sluitertijd. Handig als je niet meteen kaas gegeten hebt van die instellingen, of er gewoon geen tijd voor hebt. Belangrijk is echter dat je je vertrouwd maakt met het effect van deze instellingen en precies achterhaalt wat het verschil is tussen foto's die je maakt met die verschillende scènepresets. Dat kan makkelijk, snel en gratis: je hebt immers een schermpje ter beschikking waarop je een en ander vlug kan controleren. Al wat je daarvoor nodig hebt, is stroom... en tijd.

De preset voor close-ups zorgt ervoor dat de scherptediepte beperkt blijft en je onderwerp los komt van de achtergrond. Een effect dat je nog kan vergroten door afstand te nemen van je onderwerp en in te zoomen.

TIP 2 / KIES EENS EEN ANDER STANDPUNT

Wanneer je door pittoreske straatjes loopt of voor een kleurrijke gevel staat, dan zie je met je eigen ogen veel meer dan wat je straks door de zoeker of op het lcd-scherm van je camera te zien krijgt. Er zijn in het echte leven met andere woorden veel meer prikkels aanwezig die het plaatje 'af' maken. Het gemis aan die extra prikkels kunnen we compenseren door een origineel standpunt in te nemen. De klassieke voorbeelden zijn het kikvorsperspectief en het vogelperspectief, waarbij we respectievelijk vanuit hurkstand en van een hoger gelegen plaats fotograferen. Omdat we niet gewoon zijn gebouwen of personen te zien vanuit die standpunten, maakt dat het plaatje toch wat spannender. Fotografeer je een gebouw of persoon vanuit kikvorsperspectief, dan worden ze meteen groter, indrukwekkender, interessanter (zie afbeelding 2). Sommige camera's hebben een kantelbaar lcd-schermpje, wat erg handig is bij opnames vanuit zo'n laag standpunt. Even rondlopen en uitkijken naar een hoger liggend pad of een richeltje vraag misschien wat moeite, maar het is wel gratis. En het levert weer aparte standpunten op.

Vanuit een laag standpunt komen gebouwen grootser over.

Het Alhambra zonder en met de voorgrond in beeld.

TIP 3 / CREËER DIEPTE

Hoe vaak heb je niet geworsteld met beelden die niet de grandeur van een landschap of vergezicht weergaven die je ter plekke beleefde? Vaak is dat gevoel ingegeven door een gemis aan diepte. Er bestaan echter een aantal middeltjes die zo'n dieptegevoel kunnen oproepen, zonder dat je daarvoor in de instellingen van je camera hoeft te duiken. Een overhangende boom of een richel waar je overheen kijkt kunnen perspectief in je beeld brengen en de kijker alvast een idee geven van afstanden en groottes in een vergezicht.

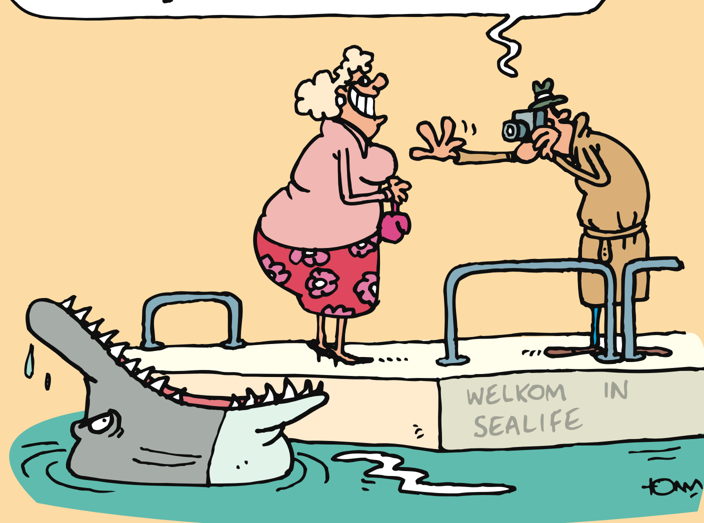
TIP 4 / SPELEN MET LIJNEN

Ook lijnen scheppen een idee van perspectief. Een muurtje of een omheining mee opnemen in je foto kan een dieper beeld opleveren. Zeker diagonale lijnen leveren een 'spannender' beeld op. Laat je een lijn vertrekken vanuit een hoek in je beeld en verdwijnen in de horizon, dan wordt de kijker als het ware gedwongen om in het beeld te kijken. Heb je niet meteen muurtjes of omheiningen in de buurt, dan kan je ook zelf voor een lijnelement zorgen. Ligt er nergens een stok in de buurt (zie afbeelding 4)?

Met de horizon(tale) lijnen in je beeld kan je overigens ook wat doen. Zet die niet pal in het midden, want dat levert saaie plaatjes op. Geef bijvoorbeeld 1/3 van de ruimte aan de lucht (drukt je landschap weer wat samen) en tweederde aan het landschap. Of omgekeerd. Vooral een lucht met wat bewolking (liefst wollig witte vlokken op een staalblauwe achtergrond natuurlijk) kan verrassend mooie resultaten opleveren als je die meer geeft dan je eigenlijke voorgrond. Ook hier geldt: een druk op de knop kost niks, dus waarom maak je niet meteen twee opnames? Eentje met de horizon onder het midden en eentje met de horizon erboven. Probeer er wel voor te zorgen dat zo'n horizontale lijn recht loopt. Anders lijken bergen of gebouwen om te vallen of lijkt de zee leeg te lopen.

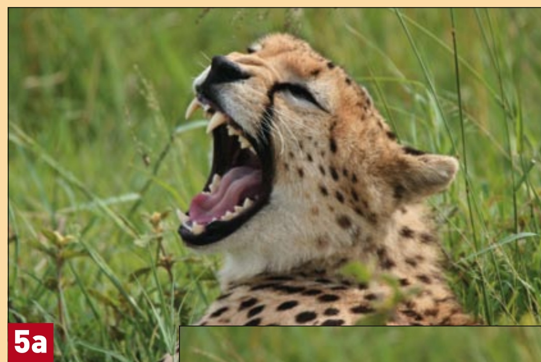

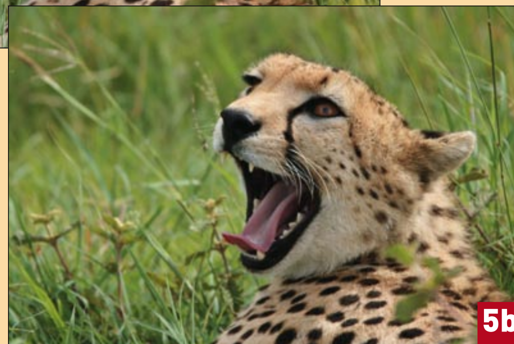
Een eenvoudig hulpmiddel als een stok kan de kijkrichting sturen.

TIP 5 / DECENTRALISEREN

We hebben vaak de neiging om personen of onderwerpen pal in het midden van ons beeld te zetten. Op zich is daar niks mis mee, maar ook hier duikt het gevaar op dat een foto saai, gewoontjes of het dertiende in een dozijn wordt. Maak dat beeld gerust, maar als je er toch staat, verplaats dan ook eens je beeld uit het centrum. Stel met andere woorden nog steeds scherp op je onderwerp, hou de sluiterknop ingedrukt en draai je camera naar rechts of naar links. Of je kan je onderwerp ook wat naar boven of naar beneden verplaatsen. Druk vervolgens door op je sluiterknop. Je onderwerp zal nog steeds scherp en goed belicht in beeld komen, maar zal een andere plaats innemen in het geheel, wat weer ongewoner, opvallender, spannender zal zijn. Probeer je onderwerp bijvoorbeeld eens op 1/3 van een zijrand en 1/3 van de boven- of onderrand te plaatsen (de zogenaamde gulden snede), en je zal merken dat de compositie veel aangenamer overkomt. Doe je dat met personen of dieren die opzij kijken, laat ze dan wel kijken in de richting van de open ruimte in je beeld.

Twee opnames vlak na elkaar. Door het luipaard iets uit het centrum te plaatsen en in de ruimte te laten kijken, krijgt het beeld net dat tikkeltje meer pit.

Drie afzonderlijke opnames, na elkaar genomen en achteraf aan elkaar geplakt.

TIP 6 / NAAI ZE AAN ELKAAR

De meeste compactcamera's hebben slechts een beperkte groothoek – enkele uitzonderingen niet te na gesproken. Een groot en wijds landschap of een volledig gebouw vangen in één shot is vaak niet mogelijk. Je kan het vergelijken met oogkleppen: zet je handen links en rechts van je ogen en vernauw de open ruimte tussen je handen om te begrijpen wat we bedoelen met een beperkte kijkhoek.
We kunnen dit gebrek gedeeltelijk opvangen door bijvoorbeeld meerdere opnames te maken van een landschap en die achteraf samen te stellen tot één beeld. In het Engels noemen we dat *stitchen*, en dat is dan ook vaak de naam van de functie die op heel wat camera's voorkomt (soms heet het ook gewoon panoramafunctie). De camera zal in de zoeker of op het lcd-scherm aangeven waar je de overlap moet maken. Als de stitchfunctie goed werkt, dan zal je camera deze belichting hetzelfde houden voor de verschillende opnames. Dat is nodig omdat je beelden die op een verschillende manier zijn belicht, moeilijker in elkaar kan laten overvloeien zonder verschillen in helderheid. Heeft je camera geen stitchfunctie, dan kan je ook zelf een reeks opnames maken met de nodige overlap én dezelfde lichtinstellingen. Dat laatste kan je doen door de manuele programmastand te gebruiken: je moet daarbij wel zelf de instellingen voor sluitertijd en diafragma kiezen, wat overigens moeilijker klinkt dan het is. Je kan immers eerst een opname in volautomatische stand maken en de gebruikte instellingen voor diafragma en sluitertijd noteren. Daarna stel je die manueel in voor de reeks opnames.

TIP 7 / DOE HET ZONDER FLITS

Een flits kan een onderwerp correct belichten als dat zich binnen het bereik van de lichtflits bevindt. Meestal is dat beperkt tot enkele meters. Het volledige interieur van een gebouw of zelfs een hele feesttafel goed belicht krijgen, is meestal niet mogelijk met de standaard flits van een compactcamera. Bovendien is flitslicht vaak erg hard en weinig sfeervol. Als je omgeving net sfeervol is omwille het aanwezige licht, dan schakel je beter de flits uit en gebruik je een hogere gevoeligheid of een langere sluitertijd – beide methodes worden meestal gebruikt bij scènepresets met namen als nachtopname of schemering. Let er wel op dat je de camera heel stil houdt tijdens de opname. Plaats 'm even op een muurtje, een tafel of een ministatief. Fabrikant Hama heeft trouwens een ideaal hulpstuk voor fuifnummers gelanceerd (zie afbeelding 7). Idealiter blijven ook de personen die gefotografeerd worden muisstil zitten... al zal dat niet altijd mogelijk zijn.

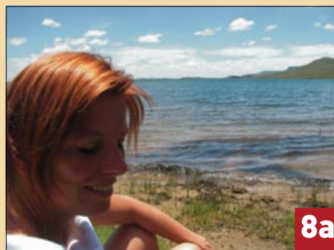

Handig van Hama: een klein statief dat vooral op feestjes zijn dienst zal bewijzen... Minder ludiek en minstens even efficiënt zijn de kleine, plooibare driepootjes die je in je broekzak kan steken.

TIP 8 / OF NET MET!

Je hebt wellicht al honderd keer gehoord dat je niet tegen het zonlicht in mag fotograferen. Welnu, het mag wel, maar je zorgt er in dat geval best voor dat je onderwerp zich binnen het bereik van je flits bevindt én dat je je flits 'verplicht' om zijn werk te doen. Op de meeste camera's vind je zo'n 'verplichte flits' modus naast de klassieke instelmogelijkheden (automatische flits, rode oogjes en geen flits). Experimenteer wat met de afstand tussen je camera (en dus flits) en je onderwerp om overbelichting van het onderwerp te voorkomen.

Heb je te kampen met tegenlicht, dan kan 'verplicht' flitsen een mooi resultaat opleveren.

TIP 9 / BENADER JE ONDERWERP (STIEKEM)

We sluiten af met misschien wel de makkelijkste en meest efficiënte tip: benader je onderwerp. Vooral bij personen en met name bij kinderen levert dat altijd betere beelden op. Het voordeel van een digitale camera is andermaal dat je steeds kan herkansen. Je hoeft zelfs niet door de zoeker of op het lcd-scherm te kijken terwijl je fotografeert. Schiet lukraak vanuit de heup of druk op de sluiterknop terwijl de camera op de tafel staat. De gefotografeerde persoon verwacht de camera niet en neemt bijgevolg geen verstijfde pose aan. Dat kan de spontaniteit van je beelden alleen maar ten goede komen. ♦

Een opname vanuit de heup. Niemand heeft door dat er een camera in de buurt is en iedereen blijft spontaan.